

ПІДВИЩЕННЯ БОЄЗДАТНОСТІ ПРАЦІВНИКІВ МІЛІЦІЇ

Розглянуто боєздатність працівників міліції. Експериментально відпрацьовано способи підвищення цієї здатності, особливо в екстремальних ситуаціях.

Исследована боеспособность работников милиции. Экспериментально отработаны способы повышения этой способности, особенно в экстремальных ситуациях.

Battle ability of police officers is researched. The methods of increasing this ability especially in extreme situations are experimentally practiced.

Особовий склад підрозділів правоохоронних органів дуже часто наражається на серйозну небезпеку, нести службу в екстремальних умовах доводиться понад 50 % службового часу. При цьому працівник правоохоронних органів піддається дуже сильному зовнішньому і внутрішньому впливу. Зовнішні екстремальні фактори своєю значущістю, тривалістю та інтенсивністю швидко знижують боєготовність працівника міліції. Не менш значущий і внутрішній вплив. Найсильніший вплив здійснює інстинкт самозбереження, який змушує міліціонера уникати небезпеки, не рухатися, не виконувати небезпечний наказ, а службовий обов'язок, навпаки, змушує його нехтувати власною безпекою і виконувати поставлене завдання. Внутрішні суперечності дуже швидко виснажують працівника міліції, його працездатність різко знижується, що робить дуже важким виконання поставленого завдання як самим працівником, так і підрозділом в цілому. Також не слід ігнорувати проблеми особистого характеру. Тому підвищення готовності кожного міліціонера до виконання поставленого завдання є одним із важливих завдань щодо забезпечення ефективної роботи підрозділів ОВС.

Боєготовність міліціонера складається з таких елементів: професійний рівень, фізичні та психологічні здібності, впевне-

© Власенко І. В.,

ність у власній правоті і у верховенстві закону [1]. Багато дослідників (М. І. Ануфрієв, О. М. Бандурка, Г. М. Газаєва, Є. Г. Козлов, О. В. Тімченко, О. О. Ухтомський та ін.) розглядали ці складові окремо, враховуючи тільки теоретичні закономірності. *Боеготовність* – здатність людини (підрозділів) розпочати і вести активні оперативні (бойові) дії в різних умовах. *Боездатність* – вміння, а також можливість виконувати будь-які дії в умовах бойового зіткнення.

Основна мета дослідження – підвищення боеготовності працівників міліції за рахунок професійної підготовки і зниження рівня травматизму.

Завдання дослідження:

- зниження рівня травматизму у правоохоронних органах;
- визначення боеготовності працівників міліції та її критеріїв;
- визначення взаємозв'язку боеготовності працівників міліції та рівня травматизму;
- вдосконалення бойової готовності та боездатності працівників міліції за рахунок професійної підготовки.

Психологічні процеси, що характеризують дії міліціонера при веденні оперативних дій, являють собою комплексну діяльність перцептивних, інтелектуальних та психомоторних здібностей, зусиль і навичок, отриманого досвіду під час несення служби [2]. Тому послідовність дій в екстремальній ситуації виглядає таким чином:

- сприйняття ситуації;
- розумове вирішення проблемних завдань;
- психомоторна реалізація прийнятих рішень.

Відмінність між двома працівниками з однаковим рівнем боеготовності, але різним рівнем боездатності, полягає у часовому проміжку, який необхідний для сприйняття ситуації, вирішення проблемного завдання і реалізації прийнятого рішення. У співробітника з низьким рівнем боездатності цей проміжок буде більш тривалим.

Нами було розпочато дослідження боеготовності та боездатності працівників міліції при діях в екстремальних умовах [3]. Спочатку було проведено опитування офіцерського складу ОВС різних підрозділів у різних регіонах України. Так, у життєвих ситуаціях інколи не вистачає знань та вмінь щодо забезпечення особистої безпеки у 53,6 % опитаних. А 76,67 % працівників міліції вказують на брак знань для забезпечення особистої безпеки в екстремальних ситуаціях. Якщо врахувати той факт, що 71,2 % респондентів вважають, що виконати усі вимоги техніки безпеки у небезпечній, екстремальній ситуації неможливо, виникає проблема забезпечення особистої безпеки саме в екстремальних ситуаціях. Тому 92,8 % опитуваних вказали, що хотіли б знати більше про заходи особистої безпеки.

На другому етапі дослідження нами були проведені експерименти з визначення ступеня готовності та способу підвищення цієї готовності в екстремальних умовах. Для цього нами було проведено чотири послідовні, однакові вправи. Кожна вправа передбачала виконання згинання-розгинання рук в упорі лежачи протягом 15 с, потім присідань протягом 20 с і знову згинання-розгинання рук в упорі лежачи протягом 15 с. Ці дії виконувалися без відпочинку. Між вправами передбачався відпочинок приблизно 3 хв. Після фізичного навантаження щодо кожної вправи визначалися: частота серцевих скорочень, показник ефективності дій (кількість згинань-розгинань рук в упорі лежачи та присідань), а також визначився час реакції на рухомий об'єкт та час реакції на зміну ситуації. Для визначення параметрів двох останніх показників було розроблено програмне забезпечення. Результати експериментів подані на рис. 1–4.

Вправа № 4 виконувалася після використання методу «емоційної реабілітації». Цей спосіб підвищення боєздатності передбачав перегляд відповідних слайдів під музику, яка сприяла підвищенню внутрішньої мотивації щодо подальших дій.

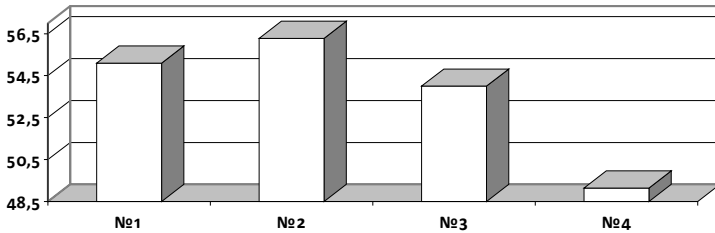

Рис. 1. Час реакції на рухомий об'єкт

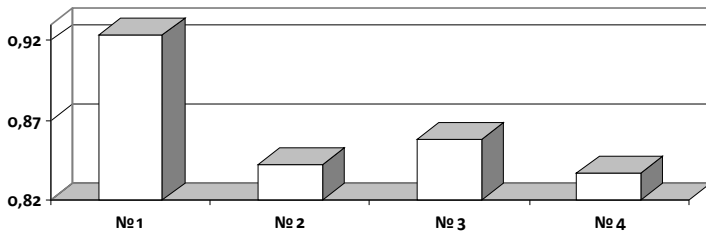

Рис. 2. Час реакції на зміну ситуації

Час реакції на рухомий об'єкт та на зміну ситуації вказує на деякі труднощі у функціональних можливостях працівників міліції. Спочатку ці показники покращуються, відбувається впрацювання міліціонерів у навантаження, а потім після програвання втоми вони погіршуються. Але після виконання вправи № 4 відбувається не погіршення показників, а навпаки покращення. Цей факт вказує на позитивний вплив «емоційної реабілітації» на боездатність правоохоронців.

Ще відчутніше позитивна роль «емоційної реабілітації» виявляється при розгляді показників ефективності дій працівників міліції (рис. 3). Початкове згинання-розгинання рук в упорі лежачи відповідає кривій 1, присідання – кривій 2, і кінцеве згинання-розгинання рук в упорі лежачи – кривій 3. Кількість згинань-розгинань рук в упорі лежачи постійно зменшується від вправи до вправи, але при виконанні вправа № 4 показники вищі, ніж при виконанні вправи № 1. Ще одним цікавим фактом є зниження кількості згинань-розгинань рук в упорі лежачи на початку та в кінці вправи. Це відбувається за рахунок втоми. І якщо при виконанні вправ №№ 1, 2, 3 ця різниця збільшується, то при виконанні вправи № 4 вона зменшується. Ці зміни характеризуються наступними цифрами відповідно до вправ: 11,57 %, 17,7 %, 18,92 % та 14,07 %. Хоча апроксимуючи закономірність у вправах №№ 1, 2, 3 ця різниця при виконанні вправи № 4 повинна бути більш ніж 20 %. Крива присідань також вказує на покращення показників при виконанні вправи № 4.

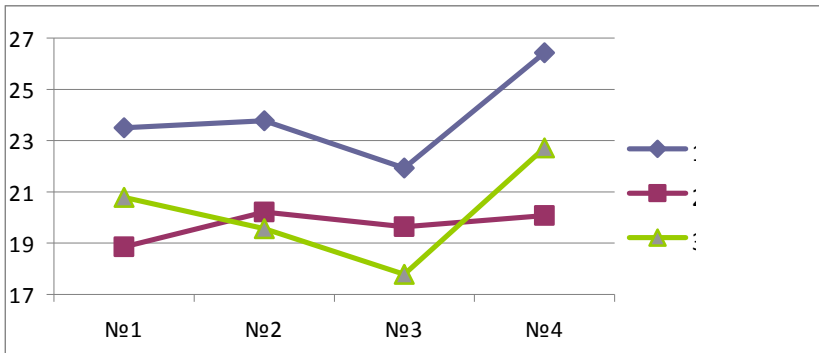

Рис. 3. Показники ефективності дій працівників міліції

Цікаві закономірності визначені і при дослідженні частоти серцевих скорочень (рис. 4). Згідно з логікою цей показник

повинен підвищуватися від вправи до вправи, що і відбувається при виконанні вправ №№ 1, 2, 3. І це покращення має не прямо пропорційну закономірність, апроксимуючи дані після виконання вправ №№ 1, 2, 3, частота серцевих скорочень після виконання вправи № 4 повинна сягати 190 ударів за хв., на практиці цей показник становить 167 ударів за хв. Він навіть менший ніж після виконання вправи № 3.

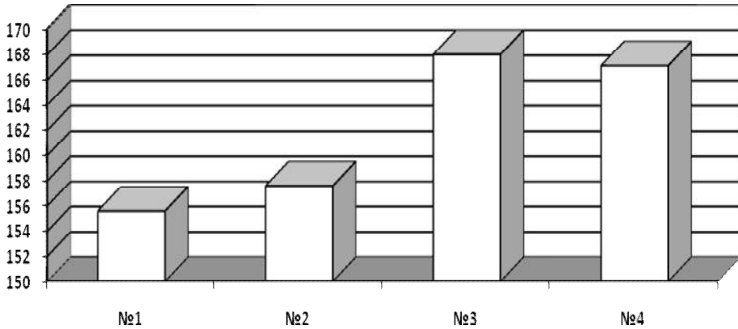

Рис. 4. Частота серцевих скорочень після фізичного навантаження

У результаті проведених досліджень запропонована методика визначення боєздатності працівників міліції, яка потребує подальших досліджень та удосконалення, були встановлені способи підвищення боєздатності. Особливе значення для підвищення боєздатності має метод «емоційної реабілітації», який здатний підвищити функціональні можливості працівників міліції та ефективність їх діяльності, зменшити рівень травматизму, викликаний власними внутрішніми суперечностями, і при подальших дослідженнях, що має не меншу значущість, сприяти підвищенню авторитету органів внутрішніх справ серед населення.

Список літератури: 1. Про організацію професійної підготовки осіб рядового і начальницького складу органів внутрішніх справ України : наказ МВС України від 25 листоп. 2003 р. № 1444. 2. Комплексна програма вдосконалення бойової та психологічної підготовки особового складу органів та підрозділів внутрішніх справ України : наказ МВС України від 26 трав. 2005 р. № 385. 3. Власенко И. В. Исследование готовности по выполнению поставленных задач работниками милиции в экстремальных условиях / И. В. Власенко // Administrativa un kriminala justicija. Latvias Policijas akademijas zinatniski teoretisks zurnals : наук. журнал. – Rīga, 2008. – Вип. № 1 (42). – С. 41–48.

Надійшла до редколегії 30.12.2009